HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

12 februarie 2009 *

În cauza C-339/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Bundesgerichtshof (Germania), prin decizia din 21 iunie 2007, primită de Curte la 20 iulie 2007, în procedura

Christopher Seagon, acționând în calitate de administrator judiciar al societății Frick Teppichboden Supermärkte GmbH,

împotriva

Deko Marty Belgium NV,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul P. Jann (raportor), președinte de cameră, domnii A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits și J.-J. Kasel, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul D. Ruiz-Jarabo Colomer,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 septembrie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Seagon, acționând în calitate de administrator judiciar al societății Frick Teppichboden Supermärkte GmbH, de B. Ackermann, Rechtsanwältin;

— pentru Deko Marty Belgium NV, de H. Raeschke-Kessler, Rechtsanwalt;

— pentru guvernul ceh, de domnul T. Boček, în calitate de agent;

— pentru guvernul elen, de doamnele O. Patsopoulou și M. Tassopoulou, precum și de domnul I. Bakopoulos, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de doamnele A.-M. Rouchaud-Joët și S. Gruenheid, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 16 octombrie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență (JO L 160, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 143) și a articolului 1 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Seagon, acționând în calitate de administrator judiciar al societății Frick Teppichboden Supermärkte GmbH (denumită în continuare „Frick”), pe de o parte, și Deko Marty Belgium NV (denumită în continuare „Deko”), pe de altă parte, cu privire la restituirea de către aceasta din urmă a unei sume de 50 000 de euro care i-a fost plătită de Frick.

Cadrul juridic

3 Considerentul (2) al Regulamentului nr. 1346/2000 prevede:

„Buna funcționare a pieței interne impune ca procedurile transfrontaliere de insolvență să funcționeze eficient și efectiv, iar adoptarea prezentului regulament este necesară pentru atingerea acestui obiectiv care este de domeniul cooperării judiciare în materie civilă, în sensul articolului 65 din tratat[ul CE]."

4 Potrivit considerentului (4) al regulamentului respectiv, „[p]entru buna funcționare a pieței interne este necesar să se evite ca părțile să fie tentate să transfere bunurile lor sau procedurile judiciare dintr-un stat membru în altul, în încercarea de a obține o situație juridică mai favorabilă (*forum shopping*)."

5 Considerentul (6) al aceluiași regulament prevede:

„În conformitate cu principiul proporționalității, prezentul regulament ar trebui să se limiteze la dispozițiile care reglementează competența de a deschide proceduri de insolvență și de a pronunța hotărâri care derivă direct din procedurile de insolvență și sunt strâns legate de acestea. În plus, prezentul regulament ar trebui să conțină dispoziții privind recunoașterea acestor hotărâri și a dreptului aplicabil care să respecte, la rândul lor, acest principiu."

6 Considerentul (8) al Regulamentului nr. 1346/2000 prevede:

„Pentru a se atinge obiectivul de a ameliora eficiența și de a accelera procedurile de insolvență cu efecte transfrontaliere, este necesar și recomandabil ca dispozițiile privind competența, recunoașterea și dreptul aplicabil în acest domeniu să fie cuprinse într-un act juridic comunitar imperativ și direct aplicabil în statele membre."

7 Articolul 3 alineatul (1) din acest regulament prevede:

„Competența de a deschide procedura de insolvență revine instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află centrul intereselor principale ale unui debitor. În cazul societăților și al persoanelor juridice, centrul intereselor principale este prezumat a fi, până la proba contrarie, locul unde se află sediul social."

8 Articolul 16 alineatul (1) din regulamentul respectiv prevede:

„Orice hotărâre de deschidere a unei proceduri de insolvență pronunțată de o instanță a unui stat membru competentă în temeiul articolului 3 este recunoscută în toate celelalte state membre de îndată ce își produce efectele în statul de deschidere.

Această normă se aplică și în cazul în care debitorul, având în vedere calitatea sa, nu poate fi supus unei proceduri de insolvență în alte state membre."

9 Articolul 25 alineatul (1) primul și al doilea paragraf din același regulament prevede:

„Hotărârile cu privire la desfășurarea și închiderea unei proceduri de insolvență pronunțate de o instanță a cărei hotărâre de deschidere este recunoscută în temeiul articolului 16, precum și un concordat aprobat de o atare instanță sunt, de asemenea, recunoscute fără îndeplinirea niciunei alte formalități. […]

Primul paragraf se aplică și hotărârilor care decurg în mod direct din procedura de insolvență și care au o strânsă legătură cu aceasta, chiar dacă au fost pronunțate de o altă instanță."

10 Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 44/2001 definește domeniul de aplicare al acestui regulament. Acesta din urmă se aplică în materie civilă și comercială și nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă.

11 Articolul 1 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 44/2001prevede:

„Prezentul regulament nu se aplică pentru:

[…]

(b) falimente, concordate sau proceduri similare.”

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

12 La 14 martie 2002, Frick, care are sediul în Germania, a virat o sumă de 50 000 de euro într-un cont deschis la KBC Bank din Düsseldorf pe numele Deko, societate cu sediul în Belgia. Sesizată cu o cerere formulată de Frick la 15 martie 2002, Amtsgericht Marburg (Germania) a deschis, la 1 iunie 2002, o procedură de insolvență cu privire la patrimoniul acesteia din urmă. Printr-o cerere introdusă la Landgericht Marburg (Germania), domnul Seagon, acționând în calitate de administrator judiciar al societății Frick, a solicitat acestei instanțe, pe calea unei acțiuni revocatorii întemeiate pe insolvența debitorului, obligarea societății Deko la restituirea sumei respective.

13 Landgericht Marburg a respins această din urmă cerere ca inadmisibilă, pentru motivul că nu dispunea de competența internațională pentru a se pronunța asupra sa. Întrucât nici apelul introdus de domnul Seagon nu a fost admis, acesta a formulat un recurs la Bundesgerichtshof.

14 În aceste condiții, Bundesgerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Instanțele statului membru pe teritoriul căruia a fost deschisă procedura de insolvență cu privire la patrimoniul debitorului sunt învestite, în temeiul

Regulamentului [nr. 1346/2000], cu o competență internațională de judecare a unei acțiuni revocatorii formulate în cadrul procedurii de insolvență împotriva unui pârât care are sediul social în alt stat membru?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

Acțiunea revocatorie formulată în cadrul procedurii de insolvență intră în domeniul de aplicare al articolului 1 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul [nr. 44/2001]?"

Cu privire la întrebările preliminare

15 Întrebările adresate de instanța de trimitere privesc competența internațională a instanțelor în domeniul acțiunilor revocatorii din cadrul procedurii de insolvență.

16 Din decizia de trimitere reiese că acțiunea revocatorie este reglementată, în dreptul german, de articolul 29 și următoarele din Legea privind insolvența (Insolvenzordnung) din 5 octombrie 1994 (BGBl. 1994 I, p. 2866). Numai lichidatorul poate exercita această acțiune în caz de insolvență, exclusiv în vederea apărării intereselor masei creditorilor. În aplicarea dispozițiilor articolelor 130-146 din această lege, lichidatorul poate ataca actele efectuate înainte de deschiderea procedurii de insolvență și care îi prejudiciază pe creditori.

17 În consecință, acțiunea revocatorie în discuție în acțiunea principală are drept scop creșterea activului întreprinderii care face obiectul unei proceduri de insolvență.

18 Trebuie examinat dacă acțiunile revocatorii sunt incluse în domeniul de aplicare al articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000.

19 În această privință, trebuie amintit cu titlu introductiv că, în cadrul jurisprudenței referitoare la Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32), Curtea a hotărât că o acțiune asemănătoare celei în discuție în acțiunea principală se referă la o procedură de faliment, de vreme ce decurge în mod direct din faliment și se află în strânsă legătură cu o procedură de lichidare de bunuri sau de reorganizare judiciară (a se vedea Hotărârea din 22 februarie 1979, Gourdain, 133/78, p. 733, punctul 4). Prin urmare, o acțiune care prezintă astfel de caracteristici nu intră în domeniul de aplicare al acestei convenții.

20 Or, exact acest criteriu este utilizat în considerentul (6) al Regulamentului nr. 1346/2000 pentru a delimita obiectul acestuia din urmă. Astfel, potrivit acestui considerent, regulamentul respectiv ar trebui să se limiteze la dispozițiile care reglementează competența de a deschide proceduri de insolvență și de a pronunța hotărâri care derivă direct din procedurile de insolvență și sunt strâns legate de acestea.

21 Ținând seama de această intenție a legiuitorului și de efectul util al regulamentului respectiv, articolul 3 alineatul (1) din acest regulament trebuie interpretat în sensul că atribuie de asemenea o competență internațională statului membru pe teritoriul căruia a fost deschisă procedura de insolvență pentru judecarea acțiunilor care rezultă în mod direct din această procedură și care sunt strâns legate de aceasta.

22 O astfel de concentrare a tuturor acțiunilor legate în mod direct de insolvența unei întreprinderi, acțiuni introduse la instanțele din statul membru competent pentru deschiderea procedurii de insolvență, pare de asemenea conformă cu obiectivul de a ameliora eficiența și de a accelera procedurile de insolvență cu efecte transfrontaliere, prevăzut în considerentele (2) și (8) ale Regulamentului nr. 1346/2000.

23 În plus, această interpretare este confirmată de considerentul (4) al regulamentului respectiv, potrivit căruia, pentru buna funcționare a pieței interne, este necesar să se evite ca părțile să fie tentate să transfere bunurile sau procedurile judiciare dintr-un stat membru în altul, în încercarea de a obține o situație juridică mai favorabilă (*forum shopping*).

24 Or, posibilitatea ca diferite foruri să exercite o competență în ceea ce privește acțiunile revocatorii introduse în diferite state membre ar avea drept consecință diminuarea șanselor de atingere a unui astfel de obiectiv.

25 În sfârșit, interpretarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, astfel cum este menționată la punctul 21 din prezenta hotărâre, este confirmată de articolul 25 alineatul (1) din acest regulament. Într-adevăr, primul paragraf al acestei din urmă dispoziții instituie o obligație de recunoaștere a hotărârilor cu privire la desfășurarea și la închiderea unei proceduri de insolvență pronunțate de o instanță a cărei hotărâre de deschidere a procedurii este recunoscută în temeiul articolului 16 din regulamentul respectiv, cu alte cuvinte de o instanță competentă în temeiul articolului 3 alineatul (1) din același regulament.

26 Or, în temeiul celui de al doilea paragraf al articolului 25 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, primul paragraf al acestui alineat (1) se aplică și hotărârilor care decurg în mod direct din procedura de insolvență și care au o strânsă legătură cu aceasta. Cu alte cuvinte, această dispoziție admite posibilitatea ca instanțele unui stat membru pe

teritoriul căruia a fost deschisă o procedură de insolvență în temeiul articolului 3 alineatul (1) din regulamentul respectiv să soluționeze de asemenea o acțiune de tipul celei în discuție în acțiunea principală.

27 În acest context, termenii „chiar dacă au fost pronunțate de o altă instanță", care constituie ultima parte a frazei articolului 25 alineatul (1) al doilea paragraf din același regulament, nu implică faptul că legiuitorul comunitar a dorit să excludă o competență a instanțelor statului pe teritoriul căruia a fost deschisă procedura de insolvență pentru tipul de acțiuni în discuție. Această formulare semnifică, în special, că statelor membre le revine obligația de a determina instanța competentă din punct de vedere teritorial și material, care nu trebuie să fie în mod obligatoriu instanța care a deschis procedura de insolvență. În plus, formularea respectivă se referă la recunoașterea hotărârilor prin care se deschide o procedură de insolvență, prevăzută la articolul 16 din Regulamentul nr. 1436/2000.

28 Având în vedere ansamblul considerațiilor precedente, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că instanțele statului membru pe teritoriul căruia a fost deschisă procedura de insolvență sunt competente să se pronunțe asupra unei acțiuni revocatorii formulate în cadrul procedurii de insolvență și îndreptate împotriva unui pârât care are sediul social într-un alt stat membru.

29 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

30 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență trebuie interpretat în sensul că instanțele statului membru pe teritoriul căruia a fost deschisă procedura de insolvență sunt competente să se pronunțe asupra unei acțiuni revocatorii formulate în cadrul procedurii de insolvență și îndreptate împotriva unui pârât care are sediul social într-un alt stat membru.

Semnături